

HUSZTI PÉTER:

Zsebben maradt levelek

Naplót nem írok, nem írtam soha, pedig az életben sok apró, szürkének tűnő, semmidolgot tartok fontosnak. Pedig engem is igaz az írás, szeretnék írni tudni. Igaz viszont, hogy festeni is szeretnék, meg zenét szeretni, üveget fújni, szobrot faragni, házat, városát és díszletet tervezni. És minél többet elraktározni!

Amit képeslapokon, filmen és levelekben, fényképeken legszívesebben megőriznék: az ismeretlenül való találkozások. Ez nagyon iz-

gat! A távoli országok városai, utcái, házi, emberei, a váratlan, nem remélt találkozások, a rengeteg szépség és furcsaság, amely mellett gyakran fékezés, lassítás nélkül elrobogunk. Az emlékek utólag fényesednek ki, előjönnek, mint a hívóban a fénykép. Ezeket próbálom megfogni e levelekkel is, amelyek nem tudtam vagy talán nem akartam elküldeni, így hát titokban, zsebben hazahoztam őket.

Jó estét Párizs!

Igenis, zötyögött, dobált a repülőgép. Mintha defektje lett volna. Igenis, izgultam. Lefektett a gyomrom, tudom, hogy marhaság, akkor is izgultam. Vegig az úton.

Négy órával ezelőtt a Rózsadombon gyönyörű napsütésben gyömrőszőlőt, pasziroztuk a bőrdöngőket, azután: taxi, kulesok, hol az útlevelem? — viszontlátásra Tamások, irjatok, Ferihegy! S már leszálltunk Párizsban. Itt ülünk a buszban, a város felé tartunk. Szakad rólam a víz, az izgalomtól is, a cipeléstől is, meg a páras, esőszagú hőségétől is. Kint az utcán (fantasztikus, hogy ez már egy párizsi utca) ömlik az eső, itt a buszban elviselhetetlen a hőség. Törölgetjük magunkat. De sokszor mondjuk otthon, villamoson, buszon: „Kinn ez nem fordulhat elő” — most meg rosszul vagyok. Mint a cigány: no, ez a hét is jól kezdődik. Már közel lehetünk, a ventilátor is bekapcsolják (miért csak most?), egyre több színes esernyő, meg kapucni, boldog izgalom fog el, pedig morogni szeretnék. Az első arc, akit meglátok Párizsban, egy hosszú magyar filmesbarátom. Kicsi a világ! Szusszan a busz ajtaja, megérkezünk az Invalides-ra. Szűnőztünk a téren, ilyenkor valami szépet kellene mondani, így is szoktuk filmen is, színpadon is, „ez Párizs a lábaid előtt”.

Szűgyen, gyalázat, mi meg csak ezt fűjük; megbeszültük, hát akkor hol vannak Béliák? Mit csináljunk? Hol fogunk lakni? Fáradt, beteg öregaszonyok vagyunk. Tehetetlenül ülünk a bőrdöngőkön. Aztán nekilodulunk

Hová? Keresünk egy szállodát, jó? — és beindul a motor: bőrdög fel, ajtón ki, lépcsőn le, térkép, metrójegy, beszállás, hőség, bűdös, kiszállás, bőrdög, lépcsőn fel, kérdezősködés, nem tudunk franciául. Hotel. Piros színek, kedves szemüveges bácsi, olaszul, németül próbálkozunk, szoba. Azt hiszem ez a tipikus garnizálló. Nagy ágy, kis mosdó, kis bidé, óriási tűkőr, kis asztal. Süppedő piros színek. Szóval megérkeztünk, itt fogunk lakni. Az ablakot kinyitjuk, beömlik a szörnyű túlköles és benzinszag. Most már nem tudunk beszélgetni a szobában sem. Este félhét, csúcsforgalom, Párizs.

Hát akkor jó estét, Párizs!

A császár embere

Július. Compiègne.

Kinn tikkasztó hőség. Itt bent kellemes hűvös van. Áhítatos csendben lépkedünk a csodálatos termekben. Szébbnél szébb bútorok, szőnyegek, intarziák, vázák, átlátszó, pehelykönnyű porcelánok, súlyos arany és ezüst étkészletek.

Alacsony, ráncos, furcsa emberke a vezetőnk. A császár mindig azt mondta — mondja így, mintha az emlékeimben keressélné —, hogy Párizsban királynak, Versailles-ben császárnak, itt, Compiègne-ben pedig parasztnak érezte magát. S ahogy kinézünk az ablakon, tényleg a park itt sokkal meghittebb, személyesebb, mint a fenséges Versailles-ben. A bácsi az itt élt uralkodókról beszél, mind-egyikről hivatalosan, teljes címekkel, fényükkel, pompájukkal. Csak ha Napóleonról beszél, a császárról, akkor

nem mond se címet, se rangot, végül már csak úgy mondja „” és ragyog a szeme.

Az utolsó és talán legszebb temetőben, a könyvtárba érünk. Milyen gyönyörűek tudnak lenni a könyvek. Hát még ezek a kopott aranyba kötött szigorúságot parancsoló sorozatok. Hát ez tényleg ékessége a rezidenciának. A kis ember is koronát tesz a rajongással teli palotamutogatóra: beszél, nem veszi le rólkán a szemét (amely most zavartan, de huncutul húnorog), kezével megérinti a könyvpolec egy szelétét, amely nyikorogva elfordul és ez a titkos ajtó egy női budoárba vezet. — Itt ment át, ha látogatóra volt kedve — mondja a kis öreg de úgy, mintha ezt csak nekünk mondaná és nem szeretné, ha mindenhol elfeesezné.

Távolság

Rohan velünk a kis fehér Fiat, mint a fogfűrő, olyan a hangja. Ismerésink magyar francia. 35 éve él kint, tehát inkább francia. Gyermekéi már mind Párizsban születtek, az életük, mindeniük francia. Ahogyan az autói vezet, az is. Gyönyörűen beszél, ahogyan munkájáról, életéről beszél, mesél és csak futólag a bajokról — az is francia. Két ujjával fogja a kormányt, a másik kezével jobbra-balra mutogat, magyaráz. Milyen szimpatikus ember. Díszesekzik, de nagyon finoman. Most már Pestről van szó. Minden meghatódság, úgyszólván minden nosztalgia nélkül. Olyan utcákat, tereket mond, amiket én nem is ismerek Pesten — háború előtti nevek.

Nem akar hazatérni?
Nem, nem — mondja ő. Az már egy más világ, mint amit én otthagytam. Furcsán hangzik, de látom a szemén, hogy ezt nagyon komolyan mondja. Kis ingerlékenység, is van bennem. Lehet, hogy annyire elmúlt benne ez az ország?

A kicsi hirtelen lelassul.
Nemsokára Chartres-ba érünk és meglátják a katedrális csillogó zöld réztornyát. Ezt a vidéket én A 1 f ő d nek hívom. Pontosan olyan, mint a Kőrösök vidéke...

Mint a Kőrösök vidéke — elhallgatunk.

Aztán, hogy egészen másról legyen szó, autómárkákról kérdezgetem. Elsőt mit mellettünk egy óriási Ford. Na, a háború előtt ennek egy ósével — biccent a Ford után — zötyögtem le Sopronig, négy és fél óra alatt. Az nagy dolog — mondom én — legalább 230 kilométer.

216 — mondja —, és a szeme nagyton távolra néz. Országutakon, határokon, elmúlt 35 éven túla — pontosan 216!

Pályaválasztás

(Iskolai dolgozat az Adriai-tenger partján)

- Mi szeretnél lenni?
- Halász.
- Halász?
- Tengeri halász.
- És hol?
- Ráb szigetén.
- És milyen halász?
- Ráb szigetén, rákhalász.
- És miért?
- Azért, mert az jó!

Figyeltem, hogy él egy Ráb szigeti rákhalász.

Már a kikötő is gyönyörű. Hajnalban is, délben is, este is, éjszaka is.

Hajnalban persze csak a halhalászok dolgoznak. A rákhalász az kemény ember, az csak délután indul. Délután is csak hatalmas, gusztagyan húsdarabokat tett ki a sziget különböző pontjaira, többek között a mi tanyánkra is. Ezek a húsok a napon elkezdtek rohadni. A rákhalász két-három napig nem is foglalkozott az ügyvel, mi viszont hanyatt-homlok menekültünk az elviselhetetlen bűz elől. Ésa a rákhalász ellen szólt, de sajnos, senki sem tökéletes.

Fár nap múlva tintahal vacsoráztunk és vörösbort iszogattunk — szemben a tanyánkkal, ahonnan kiűztünk —, egy lampionos partmenti kiskocsomban. Váratlanul feltűnt a rákhalász csónakja és halkan sikított a tükörsima vízben. Most jön a csoda! A romlott, bűdös húsban hemzsegték a hatalmas, gyönyörű rákok lakmározlak, nem vettek tudomást a rákhalász éles reflektoráról és talán arról is csak később, hogy a rákhalászunk egy falapattal, nyugodt mozdulatokkal berámolta őket a csónakba.

Másnap a kikötő egyik leghangulatosabb vendéglőjében rákót ettünk. Csodálatos volt. A nyüzsgő, forgó hullámzó színes lényekben egyszerre észrevertük a halászuinkat. Gumicisz-mában, több évtizedes nadrágban, ingben, izzadtan, de nagyon jelentőségtesen besétált, illetve bevonult a vendéglőbe, nem szólt egy szót sem. Körül sem nézett, nem köszönt senkinek, cigarettát sodort, a tulajdonos már hozta is a nagy üveg jéghideg bort. Nagyon hűzött belőle, pófélt, láthatóan boldog volt és elégedett. Irigylkedve néztem a magabiztosságát, az erejét, a nyugalmát, napcsitta ráncos arcát, ahogy elnézett a tenger felé.

Hát ekkor döntöttem el, hogy én választhatni is lehet, akkor Ráb szigetén, rákhalász.

Gyertyák

Fájó szívvel gondolok Novogyevicsre, a kolostorra és a temetőre. Nemszak a szépségre, az áhítatra, az ikonokra, a zsúfolt kolostorra, ahol kristályének mellett békésen megfertek a fénylőjű boldogok, a beesett gyöngyűlni akarók, a felravalozott halottakkal; hanem fájt szívvel gondolok ránk, barátokra, a gyertyasztaal körül, ahogy vékony gyertyákat gyújtottunk és mindannyian hittük, hogy ez a meghatott pillanat és az utazás mégjobban összefog és majd a fázasztó, idegtépő hétköznapokon is összetart minket.

Az idő rohan!

Ha mostanában találkozom véletel, barátaim, bizony szeretnék nyakonfogni Titeket és elreplüni Novogyevicsbe, újragyújtani azokat a barátsággyertyákat, mert itthon valahogy nagyon-nagyon messze kerülünk egymástól.

Maszk és toll